

קובץ

האור לחיים

שנה
שישית

מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת מקץ תשפ"ד

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
17:45	17:12	* 16:20	ת"א
17:41	17:10	16:19	חיפה
17:40	17:10	16:18	ב"ש
17:45	17:13	16:21	

* לנוהגים 40 דק': 16:00

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת מקץ תשפ"ד

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר" - חומש בראשית

1 בה' הוא בוטח

פרשה למעשה:

10 חכמת התורה

17 הזיווג ההגון במצרים

18 כסף מן השמים

בה' הוא בוטח

על כן נגזר עליו לשבת בבית האסורים
עוד שנתיים ימים, כנגד אותן שתי
מילים.

בפסוק בתהלים (נ, ג) נאמר: "וּסְבִיבּוֹ
נִשְׁעָרָה מְאֹד",
וּדְרָשׁוּ עַל כֵּךְ חֲזוֹל"
(במנות קכא ע"ב):
מלמד שהקב"ה
מדקדק עם חסידיו
כחוט השערה.

יוסף הצדיק,
בדרגתו הגבוהה,
לא היה צריך לבקש
עזרתו וטובתו של
אף אדם, אלא לשים
מבטחו אך ורק בה'.

באותו יום שהחזיר
פרעה את שר המשקים, היה יוסף
צריך לצאת מבית האסורים, ולשם
כך נכנס שר המשקים לבית הסוהר,
כדי שיחלום חלום ויוסף יפתור אותו,
ומיד בצאת שר המשקים יזכיר את

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וַפְרָעָה חֲלֹם
וַהֲנִיחַ עֲמִיד עַל הַיָּאֵר (בראשית מא, א).

ה"אור החיים" הקדוש ביאר, שפרעה

היה חולם שנתיים
ימים בתמידות את
החלום הזה, אלא
שהיה שוכח אותו
כל פעם מחדש, ורק
לסוף שנתיים ימים
חלם שוב את אותו
החלום, והפעם
זכרו.

ומדוע שכח פרעה
את חלומו במשך
שנתיים?

יוסף הצדיק היה בעל מדרגה גבוהה
מאוד בביטחון בה', ובבקשתו משר
המשקים "פִּי אִם זְכַרְתִּינִי... וְהִזְכַּרְתִּינִי"
(שם מ, יד) - היה שמץ של פגם במידת
הביטחון, על פי מדרגתו.

"הבוטח בבורא"

יתברך בלב שלם

יקבל את כל

הצריך לו עד אלין

ממש"

יכול היה יוסף לספר את אשר אירע לו: "כִּי גָנַב גָּנַבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים" (שם מ, טו). יכול היה להמליץ על עצמו, ולספר מי הוא ומי אבותיו, שהיו מפורסמים בכל העולם.

מי לא שמע על אב-סבו, אברהם אבינו, שזעזע את כל העולם. כל העולם כולו היה מעבר אחד ואברהם אבינו מעבר אחד, לכן נקרא אברהם "העברי". ובראותם את אמונתו הגדולה ביקשו אומות העולם להמליכו עליהם, ככתוב (שם יד, יז): "אֵל עֶמְקַ שְׁנֵה הוּא עֶמְקַ הַמְּלֶכֶת", מלמד שכל המלכים הושוו ביניהם, להמליך את אברהם אבינו על כל העולם, ואפילו אלוה רצו לעשותו. בנות מלכים היו מוכנות לעזוב את בית המלכות, ולהיות משרתות בבית אברהם אבינו. (וכוז היתה הגר המצרית שפחת שרה).

יוסף בפני פרעה, ויצא יוסף לחופשי. במדרש (בראשית רבה פט, ג) דרשו רבותינו: "אֲשֶׁרִי הַגָּבֵר אֲשֶׁר שָׁם ה' מְבַטְחו' (תהלים מ, ה) - זה יוסף. 'וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים' - על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי, נתוסף לו שתי שנים".

יוסף הצדיק היה מופלג בביטחונו בה'. במשך עשר שנים ישב בבית האסורים, בודד ונשכח מלב, אך קיבל על עצמו שלא לבקש עזרה משום אדם בעולם, שהרי האמין שהכל מאת הבורא יתברך, "בְּלִתִּי לֵה' לְבַדּוֹ" (מושאל משמות כב, ט). רק הבורא יכול לסייע לו ולהצילו.

אילו היה יוסף רוצה, יכול היה לבקש טובה מאנשים, שהרי מצא חן בעיני כולם ואהבוהו, שנאמר: "וַיִּתֵּן חָנוּן בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית הַסֵּהֶר" (בראשית לט, כא).

העלון מוקדש לעילוי נשמת

האשה הכשרה מירב בת צביה ז"ל

וישכחהו".

מאחר ש"לא זכר", ודאי ששכח. אם כן, מדוע הוסיפה התורה תיבת "וישכחהו"?

על פי הפשטות נראה, כי שר המשקים היה כפוי טובה ולא טרח לזכור את בקשת יוסף.

אולם ישנו פירוש נוסף, נפלא ומתוק מדבש, והוא: יודעים אתם על מי מכווון "וישכחהו"? על יוסף הצדיק!

יוסף הצדיק ישב בבור וזעק: 'ריבוננו של עולם, חטאתי לפניך טעיתי בכך שביקשתי משר המשקים 'כי אם זכרתני והזכרתני', ולכן אני מבקש ממך: אנא, מחה אותי מזיכרונו של שר המשקים, כיון שאינני רוצה שממנו תבוא לי הישועה, אלא רק מידך הרחבה!'

ואכן חז"ל אומרים במדרש (בראשית רבה פח, ז): "ולא זכר שר המשקים, כל היום היה מתנה תנאים ומלאך בא והופכן, וקושר קשרים (כדי להזכיר לעצמו) ומלאך בא ומתירן, אמר לו הקדוש ברוך הוא 'את שוכחו ואני לא אשכחהו'".

מדוע לא פעל יוסף הצדיק כל אותם שנים איזו השתדלות?

כי יוסף הצדיק סבר: מה שהקב"ה גזר אני מקבל באהבה. אם הקב"ה רוצה שאשאר פה כל החיים, אשאר. אם הקב"ה רוצה שאצא, אזי אצא גם בלי "טובות" של שום אדם.

זו היתה דרגת אמונתו של יוסף הצדיק. ביטחון מלא בה'.

ומאחר וכזו היתה דרגתו הגבוהה של יוסף במשך עשר שנים, מה אירע פתאום? מדוע ביקש משר המשקים, לאחר פתרון חלומו, שיזכירונו לפני פרעה, ולא זו בלבד אלא חזר פעמיים על הבקשה - "זכרתני והזכרתני"?

ניתן לתרץ, שלאחר פתרון החלומות חשב יוסף הצדיק, שכנראה הקב"ה רוצה שיאמר משהו על מצבו, השתדלות, וזו הסיבה שאמר לשר המשקים "כי אם זכרתני... והזכרתני".

הפסוק כתוב על שר המשקים (שם מ, כג): "ולא זכר שר המשקים את יוסף

פלא פלאות! שר המשקים עשה כל מיני פעולות על מנת לחרוט בזיכרוננו את בקשת יוסף. הוא כתב לעצמו: 'כשאלך למקום פלוני, הדבר יזכיר לי את יוסף ואת הפתרון שפתר לי בבית הסוהר!' אך לפתע השתנו תוכניותיו והוא לא הלך למקום אליו התכוון ללכת מלכתחילה.

היה קושר קשרים במעילו, כפי שאדם עושה לתזכורת, כדי שהקשר יזכיר לו להעלות את בקשת יוסף לפני פרעה, אך המלאך היה בא ומתיר את הקשרים, כדי להשכיח ממנו את יוסף.

למה? כי יוסף הצדיק שולח בו, כביכול, חיצוי שכחה. 'שכח אותי! אל תזכיר אותי!' על כן, "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" - יוסף הצדיק "השכיחו" על ידי תפילותיו.

שנתיים עברו, עד שנמחק לגמרי הרושם של שמץ הירידה ממאת האחוזים של ביטחון מושלם בה', ואז הגיעה שעתו של יוסף להשתחרר מבית האסורים, ויצא לחופשי ונעשה המושל בכל ארץ מצרים.

בין מידת הביטחון וחובת ההשתדלות מתוח חבל דק מאוד, ועל האדם לדעת לא לגלוש מעבר לנדרש בנושא זה.

הנה יוסף הצדיק אמר לשר המשקים "זכרתיני - והזכרתני", ועל כל בקשה להזכרה נענש בעיכוב של שנה נוספת בבית הסוהר.

נשאלת השאלה: ומה עם חובת ההשתדלות, הרי גם בעל ביטחון אינו פטור מלנקוט באיזו פעולת השתדלות?

פעם שאל הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל: מה היה דינו של יוסף אילו היה אומר רק פעם אחת "זכרתיני"?

השיבו רבי שמעון שקאפ: אם על "זכרתיני - והזכרתני" נענש בעיכוב של שנתיים, הדעת נותנת שעל "זכרתיני" אחד היה מתעכב רק שנה אחת.

אמר לו הגר"ח: לא כך. פעם אחת היה עליו לומר לו "זכרתיני", מצד חובת ההשתדלות. נמצא אפוא שאילו היה

מכאן למדנו, שאומנם חלה על האדם חובת ההשתדלות ואין בזה פגם של חסרון ביטחון, אולם כל זה בתנאי שהוא עושה זאת במידה מינימאלית, כיציאה ידי חובה גרידא ולא יותר מכך.

והראיה - יעקב אבינו שלח למלך מצרים "מַעַט צָרִי וּמַעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וְלֹט בְּטָנִים וְשִׂקְדִים" (בראשית מג, יא).

ולכאורה הרי מטרת הדורון היתה כדי לקנות את לב המלך, אם כן למה שלח רק 'מעט', הלא ככל שירבה במתנות - כך יקנה יותר את לב המלך?

אלא את כל בטחנו תלה יעקב בקב"ה ועליו השליך כל יהבו, ואילו הדורון ששלח למלך מצרים לא היה אלא רק כדי לצאת ידי חובת ההשתדלות ותו לא. לשם כך די במתנה מועטת של "מעט צרי ומעט דבש" ולא יותר.

אילו היה מרבה במתנות מתוך

מסתפק ב"זכרתני" אחד, לא היה נענש כלל!

אם כן עולה השאלה, מדוע נענש יוסף בעיכוב של שנתיים ימים, הרי רק ה"זכרתני" השני היה שלא כדיון, אם כן היה עליו להיענש בעיכוב של שנה אחת בלבד?

אמר הגר"ח: כיון שיוסף הרבה את השתדלותו מעבר לנדרש וכפל ואמר "זכרתני והזכרתני", בא זה ולימד על זה, שאף ה"זכרתני" הראשון לא נאמר על ידו מצד חובת ההשתדלות גרידא, אלא מחמת שתלה בו בטחנו וסמך עליו שיזכרהו אצל פרעה ובזכותו ייצא מבית הסוהר.

לפיכך נענש על שתי ההזכרות - גם על ההזכרה הראשונה ולא רק על השנייה, ונתעכב על כל אחת מהן שנה אחת, וביחד - שנתיים ימים.

התיישב שם ללא מזון או משקה, וגמר בליבו שלא יזוז משם אלא ישב וילמד, והאוכל יגיע עד אליו.

למד התלמיד יום שלם, אך 'אין קול ואין ענה ואין קנשב' (מושאל מלכים א' יח, כט), אף אחד לא עבר במקום.

למחרת עברה ליד היער שיירה גדולה, ועל הסוסים ארגזי מזון ושתייה שנועדו למכירה בעיר הסמוכה. רצה התלמיד לגשת אל השיירה, אך מיד חזר לאחוריו והסכים בליבו שלא לבקש או לקנות מהם שום דבר, אלא ישים בה' מבטחו, והוא ישלח לו את הנצרך עבורו.

לאחר כמה שעות שוב עברה במקום שיירה טעונה במזון רב. התלמיד

מחשבה שבכך יקנה את ליבו יותר, הדבר היה מעיד על פגם של חסרון ביטחון בה'. והיה בא זה ומלמד על זה שגם את ה"מעט צרי ומעט דבש" הוא לא נתן למלך מצרים מצד חובת ההשתדלות גרידא אלא מחמת שתלה ביטחונו במתנות אלו כדי לקנות בהן את לב פרעה.

מסופר על תלמיד של הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שרצה להתחזק במידת הביטחון, לאחר ששמע מרבו שהאדם הבוטח בבורא יתברך בלב שלם יקבל את כל הצריך לו עד אליו ממש.

הלך התלמיד למעבה יער גדול,

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי **ימי חמישי**
שיעור מוסר ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שולוחה 9

אך לקח היה בפיהם, וכך אמרו לו:
 "אומנם יש לך ביטחון, אך לא ביטחון
 מלא, אלא ביטחון עם שיעול! הקב"ה
 שלח אותנו כדי שניתן לך את מבוקשך,
 אך חבל שהחסרת מביטחונך בה'
 יתברך, והשתעלת כדי שנשמע אותך.
 יכול היית לקבל את הכל גם בלי
 השיעול הזה..."

נאמר בירמיה (יז, ז): "פְּרוֹךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר
 יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה ה' מִבְּטָחוֹ".

אם אדם בוטח בה', ודאי שיהיה ה'
 מבטחו. ואם כן, מדוע חוזרת התורה
 ומדגישה "והיה ה' מבטחו"?

יסוד חשוב מאוד נרמז לנו כאן: לא
 מספיק שהאדם יִבְטַח בִּיהוָה, אלא "והיה
 ה' מבטחו" - צריך הוא לתת מבטחו

שכבר היה צמא ורעב ותשוש, רצה
 לגשת אל השיירה, אך מיד חיזק עצמו
 בביטחון בה', שאם נגזר שיגיעו אליו
 מזון ושתייה, ה' יתברך יכניס בליבו
 של אחד מאנשי השיירה את הרעיון
 להביא לו מזון ושתייה, מבלי שהוא
 יצטרך לבקש.

עברו עוד כמה שעות, והנה שיירה
 שלישית מגיעה, אף היא טעונה מיני
 מאכל ומשתה וכל טוב. נכנס יצר הרע
 בליבו של התלמיד, וטען בפניו שבגלל
 שהוא יושב במקום צדדי, והשיירות
 כלל לא רואות אותו - אם כן, כיצד
 חושב הוא שיפנו אליו?

התפתה אותו תלמיד לעצת יצרו,
 והשתעל מעט כדי שישמעו אותו
 אנשי השיירה. מיד הגיעו אליו אנשים
 מן השיירה, והגישו לו מאכל ומשתה,

"כן, אני יהודי, אבל אני לא נותן. חבל
לך על הזמן", ענה העשיר.

"אני לא מוכן לקבל מאף אחד אחר",
ענה היהודי בתקיפות, להפתעתו של
העשיר. "רק ממך! אתה יהודי, ואתה
תיתן לי!"

"אמרתי לך כבר, ואני חוזר שוב", ענה
העשיר, "לא תקבל ממני כלום. אתה
תמות פה, ולא תקבל!"

בינתיים נשמעו הצעקות וקולות
הוויכוח למרחוק, ויהודים טובים
מאנשי המקום ניגשו אל העני והציעו
לו מאכל ומשקה.

"לא", סרב העני לעומתם, "שלושה
סימנים באומה זו, ביישנים, רחמנים
גומלי חסדים (יבמות עט ע"א). אם מזרע
ישראל הוא אותו אדם, הוא חייב לתת
לי. רק ממנו אקח!"

פנו אנשי המקום אל העשיר וביקשו
שייתן לעני דבר מה ויפטור אותו
לנפשו, אך העשיר עמד בעקשנותו
ולא הסכים לתת בשום פנים ואופן.

גם העני לא נכנע, ונשאר לעמוד מחוץ

רק בה' יתברך, ולא יבטח בשום אדם
ולא בשום גורם כלשהו.

אבל אם שם האדם מבטחו באדם
אחר או בכספו ובכוחו ועוצם ידו ח"ו
- עוזב אותו הקב"ה, שיסתדר לבד...

בעניין זה היה הסבא מנובהרדוק זצ"ל
מספר סיפור נפלא מאוד:

עני מסכן, רעב ללחם, הגיע לעיירה
מסוימת, וראה בית גדול ומפואר
שעל דלתו מזוזה. הבין העני שהעשיר
המתגורר בבית הזה הוא יהודי, אך לא
ידע שכגודל עושרו של האיש כך גודל
קמצנותו.

הקיש אפוא העני על הדלת, ולאחר
שיצא לקראתו בעל הבית, ביקש
ממנו מעט לחם ומים, מאחר ולא אכל
מאומה כמשך יום שלם.

"לא כאן!" ענה העשיר. "אצלי עניים
לא מקבלים אוכל. לך לקצה השני
של העיר, שם תמצא יהודים רבים,
שיסכימו לתת לך".

"אבל אתה יהודי, עזור לי!", התחנן
העני.

אך מה אעשה ואותו עני סמך רק עלי...
איך לי אפשרות אחרת, מוכרח אני
לספק מחסורו!"

ואם כך הדבר אצל אדם בשר ודם,
עשיר קמצן, קל וחומר אצל הבורא
יתברך, שכל מטרתו ומגמתו להיטיב
לברואיו.

זהו שאומר הנביא: "בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֱלֹהֵי
יְבֻטָּח בֵּה" - אם יבטח האדם במישהו
אחר, הקב"ה ייתן לו להסתדר לבד,
אך אם יבטח רק בה' יתברך, אזי "הִתְיַחַד
ה' מִבְּטָחוֹ", הוא יקבל ממנו יתברך!

לביתו של העשיר במשך שעות רבות.
שוב ניגשו בני העיירה אל העשיר וניסו
לדבר אל ליבו, אך העלו חרס בידיהם.
שוב ניגשו אל העני, אך גם הוא בשלו
- 'רק מאותו עשיר אקבל!'

נראה היה, שלסיפור הזה לא יהיה סוף
טוב, אך להפתעת כולם יצא פתאום
העשיר מביתו, ובידיו מזון ומשקה
עבור העני.

לפליאת כל הנוכחים הסביר העשיר
הקמצן: "אכן, מעולם לא נתתי מתנות
לעניים, שלא יתרגלו לבוא אל ביתי.

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

חכמת התורה

הגבוהה, לבוא לפתור לו את חלומו. אולם, למרות כל החכמה שהיתה בהם, לא הצליחו לפתור עבורו את חלומותיו - "ואין פותר אותם לפרעה".

כל אחד מן החכמים הציע פתרון, אך אף אחד מהם לא הגיע בנקודה המדויקת.

הפתרונות שהציעו לא היו הולמים, ופרעה לא מצא שום דמיון בין עניין החלום שחלם לפתרונות שפתרו החרטומים והחכמים.

חלקם אמרו ששבע פרות רומזות לשבע בנות שיוליד ויקבור. אחרים פתרו ששבע מדינות יכבוש ושבע

ויהי בבקר ותפּעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה (בראשית מא, ח).

מיד לאחר שחלם את חלומו, רצה פרעה להבין את המחזה שנגלה אליו, שכן חלום של מלך אינו חלום רגיל, זהו חלום לצורך העם כולו.

לפיכך הוא זימן את כל חרטומי מצרים ולכל המדענים העוסקים במדעי הרוח, בפסיכולוגיה ובפתרון חלומות. הוא אינו מסתפק בהם, אלא מוסיף לקרוא ל"כל חכמיה" - כל אנשי האוניברסיטאות הגדולות, האקדמאים הדגולים ואנשי ההשכלה

לרפואת

הלל מרדכי בן עדי

גם לאחר שנות לימוד רבות. הוא ניסה להנמיך את ציפיותיו של המלך, כדי שלא להפוך את התקווה לאכזבה גדולה, אך ללא הועיל.

תוך כדי המסיבה פנה אחד מן הנוכחים בירר עם בן המלך, איזו חכמה למד.

"למדתי חכמה גדולה", פתח בן המלך בחגיגות, "אני מסוגל לומר על דבר נעלם ולא ידוע - מהו. לדוגמא, אם אדם מחזיק בידו חפץ כלשהו וקומץ את ידו, ביכולתי לומר מהו החפץ שמסתתר בתוך היד".

התפעלו שרי הממלכה: "הרי זהו דבר פלאי. כוח של נבואה!"

"לא ולא", דחה בן המלך את דבריהם. "למדתי להגיע לגילוי זה באופן מדעי ושכלי ולא על ידי נבואה. ביכולתי לחשב כל מיני חשבונות, ועל פיהם לקבוע מהו הדבר שנמצא בתוך השק, הקופסא או היד הקמוצה".

היועץ, אשר פקפק בחכמת בן המלך, החליט להתערב בעניין ושאל: "האם אוכל לבחון אותך לעיני כולם?"

מדינות יכבשו ממנו. אך דבריהם לא התיישבו על ליבו.

פרעה חיפש משמעות פנימית ועמוקה יותר, המתקשרת למה שהוא ראה בחלומו. הם אומרים שזה קשור לשבע. מצוין, אבל מה ההמשך? מה השבע מסמל? מה שייכים בנות וכבישת מדינות - לפרות ושיבולים???

המגיד מדובנא המשיל על כך משל נפלא:

למלך אחד היה בן שלא התברך בחכמה. שלחו אביו למדינה רחוקה וחשובה, שההשכלה בה מפותחת, וציפה שבנו יחכים ויתפתח.

ישב שם בן המלך ארבע שנים ושקד על לימודיו, עד שאביו קרא לו לחזור וערך לכבודו מסיבה גדולה, שבה קיווה להתבשם מחכמתו.

אחד מיועצי המלך, שהיה אדם משכיל ופיקח, הבין כי בן שהוא כל כך לא יוצלח לא יוכל להתהפך לחכם,

צורך בהסברים של היועץ כדי להבין שמרחק רב יש בין חכמת בן המלך לחכמה אמיתית...

חרטומי מצרים וחכמיה הם הנמשל למשל הזה... הם שמעו את חלום פרעה וניסו למצוא לו פתרון, אך המרחק בין החלום לבין הפתרון שלהם היה כה רב, עד כדי כך שפרעה התרגז וביקש להרוג את כל יועציו וחכמיו!

הוא ראה בחלומו את היאור, שממנו מתקיימת מצרים. הוא ראה שיבולים שבאים לסמל משהו על תבואה, ופרות, שאולי באות לסמל בשר, ואולי קשורות גם כן לתבואה, שהרי הפרות חורשות ודשות את התבואה. ברור לו שמדובר על רעב בעולם, אבל אפילו אחד מכל החרטומים והמדענים, בעלי האוב והידעונים הללו לא אמר מילה על כך. לה היה להם שום פתרון אמיתי!

היתה סיבה עמוקה יותר שבגללה פרעה היה משוכנע לגמרי שהם מדברים שטויות והבלים - הוא ידע

"ודאי", ענה הנסיך. הוא יצא מן החדר לרגעים, בינתיים לקח אחד השרים טבעת והניח אותה ביד היועץ. הלה קמץ את ידו והזמין את בן המלך לפצח את הסוד ולדעת מה יש בתוך ידו.

בחן בן המלך את היד מכל כיוון. הוא ביקש מן היועץ להפוך אותה מצד לצד, ולאחר מחשבה עמוקה הכריז כי בתוך היד חייב להיות דבר עגול.

כולם מחאו לו כפיים. המלך היה מאושר. הוא מתקדם יפה...

המשיך בן המלך להתבונן ולנסות את כוחו. "באותו דבר עגול מוכרח להיות חלל", הודיע לבסוף.

"מצוין", כעת גם היועץ לא יכול היה שלא להחמיא. "אתה ממש מתקרב. אמרת כמעט את הכל. האם יכול אתה לשער מהו הדבר שנמצא בתוך ידי?"

"אבן של ריחיים!", הכריז בן המלך בניצחון, "יש בה חלל והיא עגולה!!! זה מה שאתה מחזיק בתוך ידך..."

לאחר דברים מפורשים כאלו, לא היה

שבע", המשיך יוסף.

"מה אתה אומר? הרי זה בדיוק מה שאמרו לי. איך אתה יודע להגיע לפתרון הנכון?" ענה פרעה.

ומיד חמתו של פרעה בערה בו: 'קחו את כל הפקולטות האלו ותסגרו אותם. יוסף, קח אתה את הכל! תפתח ישיבות ותקים תלמודי תורה... - בשביל מה אני מזרים כל כך הרבה כספים לאוניברסיטאות ולמדעי הרוח?, לשם מה אני בונה להם בנייני פאר מכספי המדינה המצרית? הרי אפילו חלום קטן הם אינם מצליחים לפתור לי... מה הם עושים שם ימים שלמים???'...

על כך אמר שלמה המלך (משלי יד, ו)
"בְּקֶשׁ לֵץ תִּכְרַמָּה וְאֵין" - אלו חכמי

את הפתרון! ידע, אבל לא זכר.

לפעמים קורה לאדם שהוא מחפש פירוש למילה מסוימת. אחד מסביבו מנסה להסביר, והוא מיד מבטל את דבריו 'שטויות והבלים! לא קרב זה אל זה'.

שני מנסה - 'לא, ממש לא'. שלישי אומר משהו - 'הנה, זה בדיוק...!' - הוא ידע את הפירוש האמיתי, אלא ששכח...

כך בדיוק אירע לפרעה עם החרטומים. פתאום בא יוסף ואומר: "קודם כל לא מדובר בשני חלומות, אלא בחלום אחד".

"כן, נכון, בדיוק אמרו לי שזה פתרון אחד", השיב פרעה.

"יהיו שבע שנות רעב ושבע שנות

היה בהם אוכל גם לעוד מאתיים שנה... אף כלכלן מצרי לא הבין את יוסף: מדוע לאסוף עוד? היכן אפשר לאחסן עוד? דבריו נשמעו הזויים לחלוטין... אף אחד לא האמין שיגיע יום שלא תישאר חיטה אחת בכל מצרים...

אבל יוסף בשלו: תאספו עוד! ואם אין מקום - תייצרו מחסנים! הזוי לחלוטין. "וַיַּצְבֵּר יוֹסֵף בָּרֶ פְּחֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי חָדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מִסְפָּר" (שם מא, מט).

אך הנה הגיע הזמן בו נוכחו כולם לדעת כי אם היו שומעים לדעתם של הכלכלנים המצריים, בוגרי האוניברסיטאות, היתה מגיעה שואה של ממש על מצרים! אך כיון ששמעו לדעתו של מי שחכמתו היא חכמה אלוקית - באה להם הרווחה.

אין חכמה כחכמת התורה, ואין חידוד שכל גדול ממנה! "כי מפי עליון מקור החכמה נאמרו דבריה ויושר אמריה" (לשון ה"שבת מוסר" תחילת פרק מב).

מצרים, שלמדו חכמה, אך לא ידעו כיצד ליישמה ולא הועילה להם.

ולעומת זאת "וַדַּעַת לְנַבֹּן נֶקֶל" (שם) - זה יוסף הצדיק, שבזכות חכמת תורתו וצדקותו הצליח לפתור את חלום פרעה בקלות.

על יוסף מתאים לומר "דעת קנית מה חסרת" (תנחומא פרשת ויקרא). בכוח חכמת התורה שלמד הוא הבין מיד את פתרון חלום פרעה ובכך הצליח להחזיר את פרעה ליישוב דעתו.

גם בהמשך רואים את חכמתו הגדולה של יוסף. הוא היה גדול הכלכלנים של העולם!

באיזו פקולטה הוא למד כלכלה? הוא לא סיים תיכון וגם לא למד באוניברסיטה, אלא היתה לו חכמה אלוקית!

גם פרעה הודה בכך בפה מלא: "אַחֲרַי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתָךְ אֶת כָּל זֹאת - אֵין נָבֹן וְחָכָם כְּמוֹךָ" (בראשית מא, לט).

כל מחסני מצרים היו מלאים תבואה.

את דברי הגמרא ודברי רבותינו הראשונים והאחרונים, עד שהרב פנה אלי ובקש שאפטור אותו מללמד תלמיד זה, שכן לדבריו, אין שום תועלת בלימודו!

הפצרתני ברב שלמרות הקושי לא יתייאש וימשיך להשקיע בו, כיון שיש לו רצון לדעת ולהבין.

כיום אותו תלמיד הוא מורה הוראה לאלפים ולרבבות. הש"ס והפוסקים מונחים בכף ידו, ומופנות אליו שאלות מכל רחבי העולם. התורה הקדושה החכימה אותו, פתחה לפניו את השכל והדעת עד שנעשה לבעל כישרון וזיכרון חריף.

אחד מגרי הצדק שהצטרפו לעם ישראל היה בן בג בג.

מכאן שמו - בג-בג בגימטריה ה'-ה'.

דברי רבותינו, קושיות ותירוצי אביי ורבא, רבי יוחנן וריש לקיש, רבינא ורב אשי, קושיית התוספות ופלפול הרשב"א מחדדות את מוחו של האדם ומעניקות לו איזון ושכל זך וברור להבין כל דבר לאשורו. "תִּנְרַת ה' תְּמַיְמָה מְשִׁיבַת נְפֶשׁ עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה מְחַכְמַת פְּתִי" (תהלים יט, ח) - תורתנו הקדושה מחכימה ונותנת חריפות השכל אפילו לאדם פתי וקשה ההבנה.

נוכחתי לראות דבר זה במו עייני במשך עשרות השנים שבהם זכינו ללמוד וללמד בישיבה הקדושה.

בישיבה למד תלמיד קשה הבנה. הוא לא הצליח להבין כלום, על אף שהרב מגיד השיעור היה חוזר לו על כל דבר כמעט עשרים פעמים!

מוחו של הבחור לא הצליח לקלוט

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

לעולם אל תזוז מן התורה ואל תפסיק
 ללומדה כי אין טובה ממנה!
 כמוהו אמרו זאת שמעיה ואבטליון,
 רבי עקיבא ורבי מאיר - כולם הצטרפו
 לעם ישראל, וכשהכירו את חכמת
 התורה הקדושה העידו שאין כמוה
 בכל חכמות העולם, דבקו בה ולא
 פסקו אפילו רגע אחד מלהגות בה,
 עד שזכו להתעלות במעלות גדולות
 ועצומות והפכו להיות בעלי רוח
 הקודש וגדולים בישראל!

הקב"ה לקח את האות י' של שרי
 (שנקראה אח"כ שרה) וחצה אותה לשניים
 - חציה (האות ה') נתן לאברהם בברית
 בין הבתרים, וחציה שינה אותה בשמה
 של שרה.

בן בג-בג נקרא בשם זה כדי לומר
 שהוא בן אברהם ושרה שנוסף להם
 ה' בשמם (תוספות חגיגה ט ע"ב).

"בן בג אומר: הפוך בה והפוך בה
 דכולה בה, ומינה לא תזוע, שאין
 לך מידה טובה הימנה" (אבות ה, כב) -

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
 הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il
ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

הזיווג ההגון במצרים

כתוב בו".

יוסף הצדיק הביט בקמיע וראה שם מילים בלשון הקודש ועוד כל מיני שמות קדושים. הוא קרא את תוכן הקמיע וליבו המה בקרבו. הוא לא ציפה לראות בעיניו את כתב ידו של יעקב אביו, שאותו לא פגש מזה זמן רב.

התרגשותו גברה כשקרא את תוכן דבריו של יעקב שהיו חקוקים בקמיע: "זאת הילדה נולדה מבתי דינה, היא ילדה כשרה, אף אחד לא יכול לגעת בה לרעה. בעזרת ה' תינשא לאדם כשר". ובחתימת הדברים נכתב: "אני חותם הסבא, יעקב בן יצחק בן אברהם".

המדרש אומר (הובא ברש"י בראשית לו, לה): "אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום". דינה היתה 'תאומתו' של יוסף. בזכות דינה שנולדה ללאה, נולד יוסף לרחל. כעת מתברר לו שבתה של דינה, אחותו תאומתו,

וְיֹסֵף יֵלֵךְ שְׁנֵי בָנִים בְּטָרִם תָּבוֹא שְׁנֵת הָרָעַב אֲשֶׁר יֵלְדָה לוֹ אֶסְנֵת בֵּת פּוֹטִי פָּרַע פֶּהֶן אוֹן (בראשית מא, ג).

מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לח), שאסנת היתה בתה של דינה, שהתעברה משכם בן חמור. כשנולדה דחו אותה השבטים, לא רצו שהיא תתערב בתוכם, כדי שלא יהיה בהם שמץ פסול.

מה עשה יעקב? כתב לה קמיע לשמירה, הניחו בתוך תכשיט קטן ותלה אותו בצווארה. בא מיכאל המלאך והורידה למצרים, ופוטיפר אימצה לו לבת.

כשיוסף הצדיק מלך במצרים, היו המצרים משליכים לעברו כסף וזהב. הלכה אסנת והשליכה לעברו את הקמיע, והוסיפה וכתבה לו על גבי פתק: "אני בתו של פוטיפר, זהו קמיע שכל השנים היה תלוי בצווארי, יש בו כתב מוזר שאינני יודעת את פשרו. אודה להוד מלכותו אם יאמר לי מה

נמצאת במצרים.

יוסף נשק לקמיע בהתרגשות רבה. מן השמים היתה אסנת בת דינה ראויה להינשא ליוסף. שלח יוסף לקרוא לאסנת ונשאה לאשה, ובכך התקיימה נבואת יעקב. לימים זכה להוליד מאסנת את שני בניהם - מנשה ואפרים, ובכך קמה וגם ניצבה שושלתו של יוסף הצדיק.

ככה הקב"ה שומר את הצדיקים, כמה היה צריך לדאוג יעקב אבינו ע"ה על ה"שידוך" שיקבל יוסף הצדיק? מה הייחוס? ומאיזה משפחה טמאה במצריים? וח"ו איזה נכדים יהיו ליעקב ממנו?

אולם הקב"ה שמר שדווקא מזרעו של יעקב תבוא אשתו של יוסף, להוליד עוד שני שבטים קדושים לעולם.

כסף מן השמים

הכסף שמצאו בשקיהם, ואומרים לו כי מבחינתם זו תעלומה, הכיצד זה נמצא הכסף באמתחותיהם.

אומר להם האחראי על בית יוסף: אל לכם לדאוג. הכסף ששילמתם בפעם הראשונה הגיע אלי, ואילו הכסף שמצאתם באמתחותיכם - "אלקיכם ואלקי אביכם נתן לכם מטמון" - האלוקים שלכם, הוא זה שהניח את הכסף באמתחותיכם.

וַיֹּאמֶר שְׁלוֹם לָכֶם אֵל תִּירָאוּ אֱלֹקֵיכֶם וְאֵלֵי אֲבֵיכֶם נָתַן לָכֶם מִטְמוֹן בְּאֲמֹתְחֹתֵיכֶם כִּסְפֵיכֶם כִּי אֵלֵי וַיִּנְצֵא אֱלֹהִים אֶת שְׁמֵעוֹן (בראשית מג, כג).

כאשר שבים אחי יוסף למצרים בפעם השנייה ומוזמנים לבית המשנה למלך, הם סבורים כי הוא עומד להעליל עליהם שהם נטלו עימם את הכסף.

הם מספרים לממונה על הבית על דבר

לדידם, הנהגה ניסית לא היתה דבר יוצא דופן. ולכן כאשר אמר להם האחראי על בית יוסף כי הכסף ששילמו עבור התבואה בפעם הראשונה הגיע לבית פרעה, ואילו הכסף שמצאו כעת - "אַלְקִיְכֶם וְאַלְקִי אֲבִיכֶם נָתַן לְכֶם מִטְמוֹן" - הם קיבלו את התשובה, ובזה נחה דעתם.

אם לנו היו עונים תשובה כזאת, היינו סבורים כי המשיב מהתל בנו, וממשיכים לחקור אחרי מקור הכסף, כי לדידנו זה מן הנמנע שהכסף יגיע 'מהשמים'. אבל שבטי י-ה מקבלים את ההסבר הזה כאפשרות סבירה, ושוב לא מטריד אותם נושא הכסף שנמצא בשקיהם.

לעיתים גם אנו יכולים לראות הנהגה

ראיתי רעיון נפלא, עמוק ביותר. לעתים נקלע אדם לקשיים כספיים. בתחילה הוא דואג, עד שהוא מתחזק באמונה בהשי"ת ואומר לעצמו - ה' יעזור.

שומע אותו מישהו מן הצד ואומר לו: 'מה פירוש ה' יעזור? הרי אתה זקוק בדחפיות לכסף, וכי סבור אתה שמן השמים יורידו לך כסף? פתאום תיפול חבילת שטרות לתוך הבית שלך?!...' אין אנחנו אנשים שחיים על פי טבע. אין לנו מענה על שאלה שכזאת. האם אנו מאמינים שייתכן כדבר הזה, שהקב"ה יפיל עלינו כסף מן השמים?

אבל השבטים הקדושים חיו כל העת מחוץ לדרך הטבע.

כזאת, אם רק נשים אליה לב.

מספרים כי ה"בעל שם טוב" הקדוש זיע"א רצה פעם ללמד את תלמידו הגדול, ממשיך דרכו בהנהגת תנועת החסידות, רבי דב בער, המגיד ממזריטש זיע"א, מה נקרא ביטחון אמיתי בהשי"ת.

הוא שלח אותו לכפר רחוק, שם התגורר יהודי שניהל פונדק עם בית מרזח, ואמר לו להיכנס אל היהודי ולראות מהו ביטחון בהשי"ת.

כאשר הגיע המגיד אל הכפר, הזמינו היהודי לסעוד על שולחנו. היתה זו שעת צהריים, ופתאום באמצע הארוחה נכנסו אל הבית כמה חיילים, האחד מהם דפק עם מקל שלוש פעמים על השולחן ויצא.

נבהל המגיד אך בעל הפונדק הרגיעו באומרו, כי הוא צריך לשלם את חובו לפריץ, והחיילים הללו הם שליחי הפריץ להזכיר לו שעד סוף היום הוא צריך להעביר את הכסף.

המגיד ראה שאותו אכסנאי נינוח, וסבר שיש לו את סכום החוב לפריץ. לא חלף זמן רב, ושוב הגיעו החיילים ודפקו על השולחן ויצאו.

שאלו המגיד: "מאי האי?!", השיב לו האכסנאי: "כך נהוג כאן, שביום התשלום מגיעים החיילים שלוש פעמים וכל פעם דופקים על השולחן, ואם אחרי הפעם השלישית החייב לא הולך לשלם לפריץ את החוב, הם נוטלים אותו יחד עם בני משפחתו, ומשליכים אותם לאיזה בור, שם הם נימוקים ברעב, אלא אם כן יבוא

ואז האכסנאי קם ממקומו, לובש את המעיל, נפרד מהמגיד ויוצא מן הבית. המגיד, שרצה לראות כיצד ייפול דבר, החליט לצעוד אחרי אותו יהודי. הוא ראה את היהודי צועד בנינוחות לעבר ארמונו של הפריץ. כאשר התקרב לארמון, עצרה לידו עגלה, ממנה ירד גוי נכבד והחליף כמה מילים עם היהודי.

מרחוק היה נראה שהם מתווכחים על משהו. בסוף הוא נתן לו חבילה, עלה על העגלה והסתלק מן המקום. היהודי נכנס לארמון הפריץ, שהה שם זמן קצר ויצא שמח וטוב לב.

המגיד שהמתין בקוצר-רוח, שאל את

מישהו, ישלם את החוב ויפדה אותם". שאלו המגיד: "ומדוע אינך משלם את החוב?" - השיב האכסנאי: "למען האמת, אין לי פרוטה. השנה האחרונה היתה שנה מושלגת, כמעט ולא הגיעו אנשים לפונדק ואין לי כסף לשלם לפריץ".

"אם כך", המשיך המגיד ושאל, "מדוע אתה כל כך רגוע?"

ענה לו האכסנאי: "הרי יש עוד זמן לשלם, עדיין החיילים לא הגיעו בפעם השלישית. ה' יתברך יעזור".

והנה חולף זמן קצר, החיילים נכנסים דופקים פעם שלישית על השולחן,

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

שהגוי יעזוב את המקום, אבל ביטחונו בהש"ת כה גדול שימציא לו את הכסף שהוא זקוק לו, עד שאין הוא עושה כל חשבון ומנהל משא ומתן עם הגוי, עד שהלה מסכים לשלם לו את הסכום במלואו.

את זאת רצה הבעש"ט הקדוש ללמד את תלמידו הגדול. אומנם לא כל אחד יכול להגיע למעלה נשגבה זו, אבל כל אחד ואחד צריך לדעת שלא ייפלא מהקב"ה דבר. השי"ת הוא כל-יכול ויש לו את כל הצינורות מכל הכיוונים, לתת לאדם את חסרונו, רק צריך להאמין ולבטוח בו בלב שלם.

סיפורו של יוסף הצדיק הוא סיפור מופלא של "מְקִימֵי מַעְפָּרֶךְ לִמְאַשְׁפֹּת יָרִים אֲבִיוֹן" (תהלים קיג, ז): במשך שנים-עשרה שנה מושלך יוסף

האכסנאי על מה שוחח עם אותו גוי נכבד, והלה השיב לו: "הגוי הזה מגיע מידי פעם לפונדק, והוא רצה לשלם מראש על כל השתייה שיקנה במהלך השנה. הוא הציע סכום כסף מסוים, אבל לא הסכמתי ודרשתי את מלוא הסכום שאני חייב לפריץ. בהתחלה הוא התרגז על הסכום שנקבתי, וכמעט רצה לבטל את העסקה, אבל לבסוף הסכים, נתן לי את מלוא הסכום, ואז נכנסתי עם הכסף אל הפריץ ופרעתי את מלוא החוב!"

האין זה כסף 'מן השמים'?

הנה עומד היהודי הזה להיכנס לבית הפריץ, מגיע גוי ומציע לו סכום כסף גדול, אבל החוב גדול יותר, והיהודי אינו מוכן לקבל פחות ממלוא החוב. הוא מתווכח עם הגוי, מסתכן בכך

תְּהִיָּה עַל בֵּיתִי וְעַל פֶּיַךְ יִשְׁקָה כָּל עַמִּי"
(שם, מ).

ברגע אחד השתנו חייו באופן קיצוני!
ממצב של "נִשְׁפָּחֶתִי כְּמַת מֵלֵב" (תהלים
לא, יג) מגיע יוסף למעמד של "רַק
הַפֶּסֶא אֲגַדֵּל מִמֶּנִּי!"

אמונתו האיתנה ובטחונו בהשי"ת, הם
שעמדו ליוסף ובזכותם נתהפך עליו
הגלגל ומבית האסורים הגיע לארמון
המלוכה.

בבית האסורים, בודד וחסר משפחה.
איש אינו מכירו, אף אחד אינו מנסה
לעזור לו. אפילו שר המשקים - רק
יצא לחופשי וכבר שכח אותו, אכן,
מי כיוסף בימי כלאו יכול היה לומר
- "הֲבֵיט יָמִין וְרָאָה וְאֵין לִי מִפִּיר אָבֵד
מְנוּס מִמֶּנִּי אֵין הִוְרֵשׁ לְנַפְשִׁי" (תהלים
קמב, ה).

והנה, ביום אחד - "וַיִּרְצָהוּ מֶן הַבּוֹר"
(בראשית מא, יד), ועוד באותו יום הוא
מתמנה למשנה למלך מצרים! "אֲתָה

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

המיזם העולמי יומם וליילה

בהוראת
ליבם של ישראל

מנהיג האומן יאלב שלט"א

כולנו מתאחדים ללימוד תורה ללא הפסקה יומם וליילה
במשך 24 שעות ביממה
 למען הגנה ושמירת עם ישראל ולהצלחתם של חיילנו
שנמצאים 24 שעות בסכנה

"לא צומדים מנגד"

להצטרפות למיזם וקבלת שעות לימוד: 055-249-248-7

בואו גם אתם לקחת חלק במיזם האדיר של "תורה ללא הפסקה" ולהקדיש מזמנכם לפחות שעה של לימוד במשך השבוע (שעת לימוד ברצף, ללא הפסקה ובתענית דיבור),

למען הגנה ושמירת עם ישראל ולהצלחת חיילנו.

וכך להיות שותפים עם הכלל, ולזכות בשכר כנגד כולם

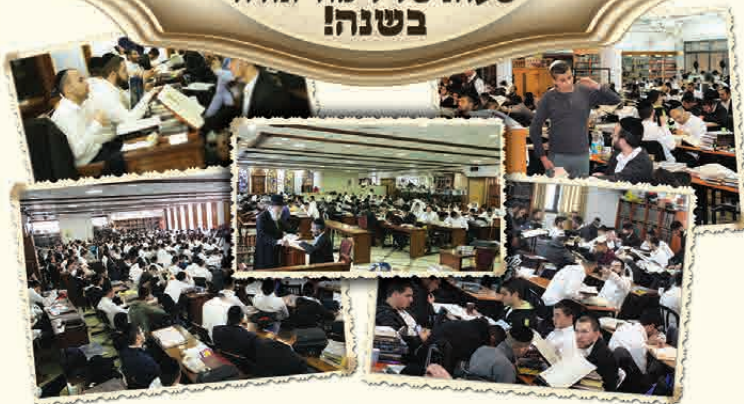
◇ נא לבטא בשפתיים: שיהיה לר' דוד בן שרה שותפות וחלק בלימוד ◇

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים 02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התינוקת נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זרהה ז"ל,
מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
רחל רוחאם (ללה) בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל,
רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, אילן בן מוזל ז"ל,
מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטח ז"ל,
יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה